

IDRÆTSLÆRERHJULET

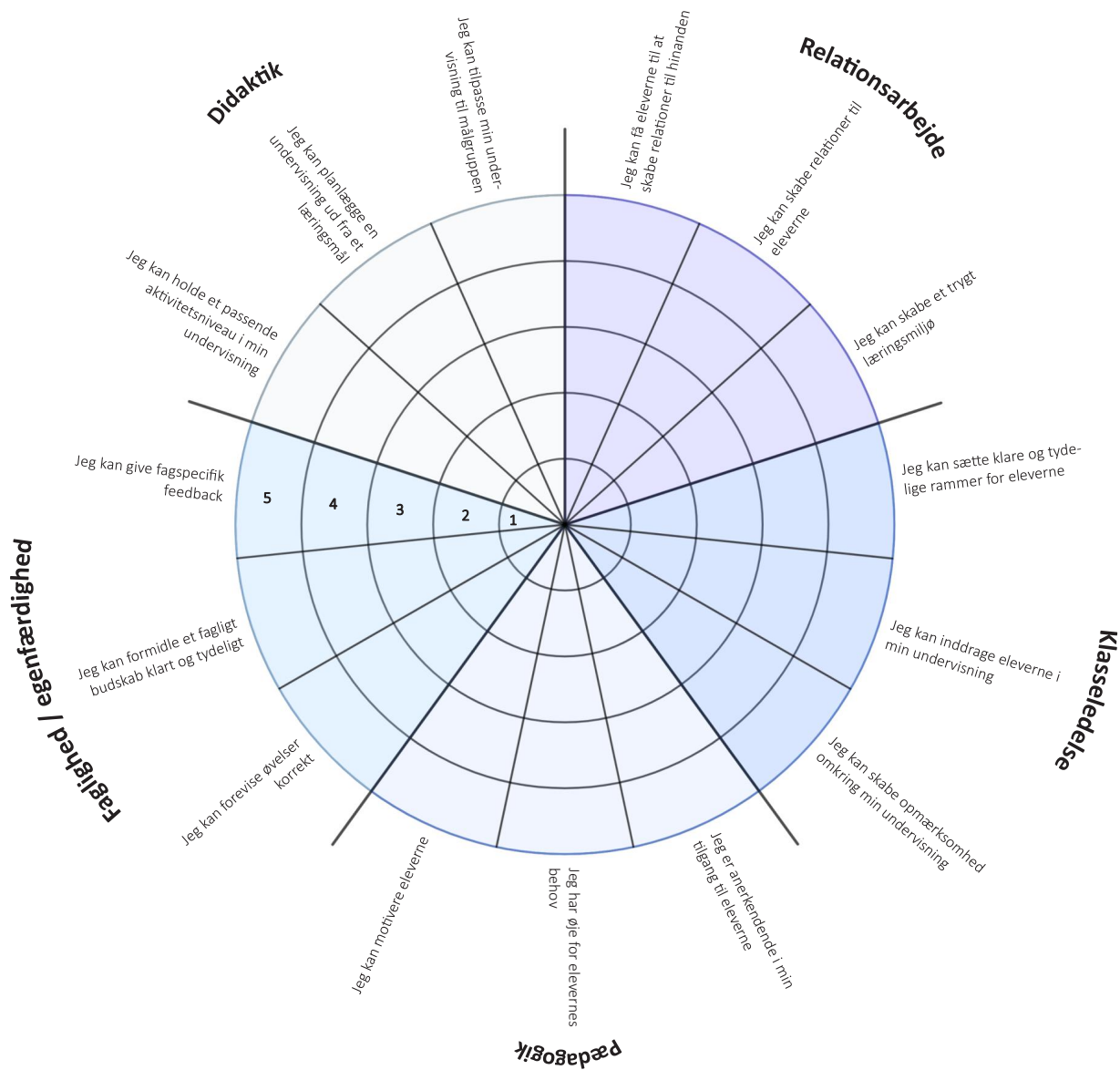
Evalueringsværktøj til studerende,
trænere, idrætslærere og idrætsundervisere

Af Mathias Thalund

Cand.scient. Idræt og leder af idrætslinien
Paul Petersen Idrætsinstitut

Idrætslærerhjulet

Mathias Thalund 2023

Idrætslærerhjulet

Indledning

Læser man bekendtgørelsen om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen er et gennemgående tema i fagbeskrivelserne, at de studerende skal kunne arbejde med evaluering i undervisningen. Særligt for idræt står det beskrevet, at studerende blandt andet skal tilegne sig færdigheder og teoretisk indsigt som grundlag for evaluering og udvikling af kvalificeret idrætsundervisning (Retsinformation, 2023). Fra politisk side fremhæves evaluering således som et vigtigt redskab i lærerens didaktiske værktøjskasse. Samtidigt viser forskning, at evaluering har en læringsfremmende effekt, hvis evalueringen følges op med fremadrettede handleplaner (Agergaard, 2017).

Vigtigheden af konstruktiv evaluering er entydig, og ovenstående danner således grundlag for udviklingen af evalueringsværktøjet Idrætslærerhjulet. Forud for min nuværende profession som leder af Idrætslinien på Paul Petersen Idrætsinstitut har jeg tidligere arbejdet som efterskolelærer og efterfølgende været ansat på forskellige læreruddannelser rundt om i landet. Jeg har gennem hele mit arbejdsliv beskæftiget mig med idræt og arbejdet med evaluering af forskellige målgrupper. Samtidigt har jeg ofte haft svært ved at vurdere min egen udvikling som idrætslærer, hvilket er baggrunden for, at jeg har udviklet et evalueringsværktøj der konkret beskæftiger sig med idrætslærerens egen udvikling.

Formål

Idrætslærerhjulet er skabt med henblik på at evaluere egne undervisningsmæssige kompetencer i forbindelse med idræt og synliggøre egen læring. Modellen er tiltænkt som summativ evalueringsform, og kan anvendes til, at skabe bevidsthed om egne styrker og svagheder. Fordelen herved er, at lærerens selvevaluering kan bruges som rettesnor for, hvilke kompetenceområder vedkommende med fordel kan arbejde med. I den forbindelse forekommer det oplagt, at processen følges op med en form for formativ evaluering, hvor der etableres en fremadrettet handleplan i forhold til at videreudvikle de ønskede kompetencer. Idrætslærerhjulet kan løbende

anvendes til at følge egen eller andres udvikling. Modellen er ligeledes et bud på at synliggøre nogle af de kompetencer der kendetegner den gode idrætslærer.

Beskrivelse

Idrætslærerhjulet er et evalueringsværktøj og kan anvendes af studerende, trænere, idrætslærere, idrætsundervisere m.m.. I det følgende anvendes idrætslæreren som betegnelse for alle undervisningspersoner i forbindelse med idræt. Modellen består af fem overordnede kompetenceområder, herunder didaktik, klasseledelse, relationsarbejde, faglighed/egenfærdighed og pædagogik. Inden for hvert kompetenceområde er der tre udsagn, som beskriver konkrete færdigheder eller kompetencer som idrætslæreren må forholde sig til i forhold til egen undervisningspraksis. Kompetenceområderne er nært forbundne og overgangen mellem kategorierne skal derfor ses som flydende, hvorfor nogle udsagn givetvis kan placeres flere steder. Særligt kan skellet mellem pædagogik og didaktik synes uklart. For at klargøre hvordan modellen skelner mellem begreberne, kan pædagogik siges at beskæftige sig med overvejelser om elevernes udvikling, mens didaktik handler om overvejelser der understøtter elevernes udvikling, herunder det pædagogiske og/eller faglige læringsmål.

Modellen er på ingen måde fyldestgørende i forhold til at afdække kompetenceområdernes samlede omfang, men giver et bud på nogle af de egenskaber idrætslæreren med fordel kan arbejde med at udvikle. I det følgende præciseres og begrundes valget af kompetenceområder i Idrætslærerhjulet.

Kompetenceområderne didaktik, klasseledelse og relationsarbejde er udvalgt på baggrund af den tidligere bekendtgørelse (Retsinformation, 2015) for læreruddannelsens praktikforløb. Bekendtgørelsen lægger vægt på, at praktikken særligt skal have fokus på at studerende udvikler kompetencer inden for disse områder og områderne synes fortsat aktuelle for idrætslæreren, hvorfor de er medtaget i Idrætslærerhjulet. Selvom den nyeste bekendtgørelse (Retsinformation, 2023) formelt har ændret fokus i praktikken, er ovenstående kompetenceområder fortsat vigtige elementer i læreruddannelsen. I 2015 udgav Akademisk Forlag tre praktikbøger tilknyttet læreruddannelsens praktikforløb. Bøgerne retter sig mod førnævnte kompetenceområder og danner udgangspunktet for præciseringen af begreberne.

Didaktik beskrives i den første af praktikbøgerne som et fagligt begreb, der handler om mål og indhold i undervisningen (hvad), om de begrundelser, der ligger i valget af mål og indhold (hvorfor), samt hvordan undervisningen skal tilrettelægges (hvordan) for at skabe de bedste læringsforudsætninger hos eleverne (Jensen, 2015). Læreren didaktiske kompetence handler således bl.a. om at kunne planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning og læring.

Anden praktikbog omhandler klasseledelse og beskrives som lærerens evne til at skabe et læringsmiljø, hvor alle elever har mulighed for trivsel, deltagelse, samarbejde og læring (Løw, 2015). Læreren klasseledelseskompetencer hænger bl.a. sammen med vedkommendes evne til at skabe rammer, hvorunder eleverne kan udvikle sig.

Relationsarbejdet beskrives i den tredje bog som lærerens kontakt og relationer til elever, kolleger, forældre og skolens ressourcepersoner (Skibsted, 2015). Kompetencer inden for relationsarbejdet handler bl.a. om at kunne udvikle relationer til eleverne samt skabe rammerne for, at eleverne udvikler relationer til hinanden. Idrætslærerhjulet forholder sig udelukkende til relationsarbejdet med elever.

Faglighed/egenfærdighed dækker over lærerens faglige og teoretiske viden og vedkommendes evne til at anvende færdighederne i en undervisningspraksis. Begrundelsen for at rette fokus mod faglighed/egenfærdighed tager afsæt i Volshøj og Hallings (2021) forskning om idrætslærerens kropslige deltagelse i undervisningen. Artiklen peger på, at lærerens kropslige fremvisning af øvelser og deltagelse i idrætsaktiviteter kan understøtte elevernes lyst og engagement i undervisningen. Kort sagt kan det hjælpe at være det gode eksempel, hvorfor lærerens faglighed/egenfærdighed er medtaget i Idrætslærerhjulet.

Pædagogik handler om opdragelse, socialisering, uddannelse, undervisning og læring (Kristensen, 2012). Pædagogikken stikker samtidigt i mange retninger og indholdet varierer i forhold til målgruppen der arbejdes med (Kristensen, 2011). I en idrætsmæssig sammenhæng handler pædagogik bl.a. om at kunne skabe rammer for elevernes udvikling, både personligt, socialt og fagligt. Idrætslæreren må altså have øje for, hvilke forhold der er vigtige for individet og gruppens udvikling. Pædagogisk indsigt er afgørende for idrætslærerens muligheder for at understøtte eleverne i deres udvikling, hvorfor kompetenceområdet er valgt i modellen.

Vurderingskriterier

Som tidligere beskrevet er Idrætslærerhjulet et selvevalueringsværktøj til idrætslæreren. Modellen er udarbejdet således, at idrætslæreren kan vurdere sig selv ud fra tre forskellige udsagn inden for hvert af de fem kompetenceområder. Vurderingen foretages ud fra hvor enig man er i de forskellige udsagn og bedømmes på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er slet ikke enig, mens 5 angiver at man i meget høj grad er enig. Nedenfor ses en beskrivelse af tallene i skalaen.

Skala	1	2	3	4	5
Beskrivelse	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad

Litteratur

Agergaard, K. (2017). Hvad skal vi med evaluering?. I: Laursen, P. F. & Kristensen, H. J. Didaktikhåndbogen. Teorier og temaer. Hans Reitzels Forlag. 1. udgave, 3. oplag. ss. 241-262. Jensen, E. (2015). Didaktik. Praktikbog 1 til læreruddannelsen. Akademisk Forlag. 1. udgave.

Kristensen, H. J. & Laursen, P. F. (2011). Gyldendals pædagogikhåndbog. Otte tilgange til pædagogik. Gyldendal. 1. udgave, 1. oplag.

Kristensen, H. J. (2012). Didaktik og pædagogik. At navigere i skolen – teori i praksis. Gyldendal. 1. udgave, 4. oplag.

Løw, O. (2015). Klasseledelse. Praktikbog 2 til læreruddannelsen. Akademisk Forlag. 1. udgave, 4. oplag.

Skibsted, E. (2015). Relationsarbejde. Praktikbog 3 til læreruddannelsen. Akademisk Forlag. 1. udgave.

Volshøj, E. S. & Halling, A. (2021). Øvelse i idrætsundervisningen. Forum for idræt. Årg. 36, nr. 1. ss. 76-95. <https://doi.org/10.7146/ffi.v36i1.127295>

Retsinformation (2015). Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen. BEK nr 1068 af 08/09/2015. Bilag 3. Kompetencemål for praktik. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1068> (besøgt d. 25.08.2015).

Retsinformation (2023). Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen. BEK nr 374 af 29/03/2023. Fagbeskrivelse for idræt som undervisningsfag. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/374> (besøgt d. 25/08/2023)

LÆRE
MIDDEL
○DK